

10

χρόνια

Ετήσια Ημερίδα για την Επαγγελματική Μάθηση των Εκπαιδευτικών

εφαρμογής του Προγράμματος
Υποστήριξης Επαγγελματικής
Μάθησης: Πορεία και Εξέλιξη

ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ 2
Μετασχηματισμός μιας σχολικής μονάδας
σε κοινότητα μάθησης: καλές πρακτικές
και ρεαλιστικές προσεγγίσεις

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΚΥΠΡΟΥ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Μετασχηματισμός μιας σχολικής μονάδας σε κοινότητα μάθησης: καλές πρακτικές και ρεαλιστικές προσεγγίσεις – Παραδείγματα από το Πρόγραμμα ΥΕΜ

Χριστίνα Σταύρου, Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πέμπτη, 23 Μαΐου 2024 | Ξενοδοχείο Golden Bay, Λάρνακα

Ετήσια Ημερίδα για την Επαγγελματική Μάθηση των εκπαιδευτικών
«Δέκα χρόνια εφαρμογής του Προγράμματος Υποστήριξης Επαγγελματικής Μάθησης: Πορεία και εξέλιξη»

Αρχική παραδοχή: Σταδιακή ανάπτυξη ΕΚΜ

- Διαδικασία μετασχηματισμού μιας κουλτούρας που συνδέει τις πρακτικές της ΕΚΜ με την πρακτική στην τάξη και τον κοινό στόχο και, ως εκ τούτου, πραγματοποιείται σταδιακά και περιλαμβάνει ευκαιρίες, καθώς και προκλήσεις (π.χ. Nehring & Fitzsimmons, 2011).
- Τρία στάδια εξέλιξης των ΕΚΜ (McLaughlin & Talbert, 2006):
 - Πρώιμο στάδιο: Οι επιδιωκόμενες αλλαγές, οι νέες emphases ή οποιαδήποτε νέα καθήκοντα και απαιτήσεις συνδέονται με **δύσκολα συναισθήματα** πίεσης ή ακόμη και απογοήτευσης, καθώς καλούνται να προσδιορίσουν τρόπους παρακολούθησης των πρακτικών τους και να αναζητήσουν τι αποτελεί απόδειξη προόδου. Οι εκπαιδευτικοί **αρχίζουν να αναπτύσσουν ερευνητικές δεξιότητες, διατυπώνοντας ερωτήματα, προβληματισμούς και ιδέες.**
 - Ενδιάμεσο στάδιο: Οι εκπαιδευτικοί αρχίζουν να χρησιμοποιούν μια **κυκλική διαδικασία εφαρμογής νέων πρακτικών και αναζήτησης μικρών βελτιώσεων.** Παρά τις δυσκολίες σύνδεσης της έρευνας με την πράξη και την αντίσταση ορισμένων εκπαιδευτικών στον νέο τρόπο λειτουργίας της ομάδας, σε αυτό το στάδιο **στρέφονται στον αναστοχασμό,** αρχίζουν να **συνεργάζονται μεταξύ τους** και να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τα δεδομένα που υπάρχουν, συμβάλλοντας έτσι στην **εδραίωση κοινών στόχων** και αποκτώντας **διαδικαστική γνώση που τους βοηθά να κατανοήσουν πώς μπορούν να συνεργαστούν και να προχωρήσουν μπροστά.**
 - Προχωρημένο στάδιο: Οι εκπαιδευτικοί **εργάζονται για να διερευνήσουν ερωτήματα,** να συλλέξουν και να συγκεντρώσουν **δεδομένα βάσει των οποίων λαμβάνουν αποφάσεις για δράσεις.** Η **αίσθηση της κοινής ευθύνης** καθοδηγεί τις αποφάσεις για την επιδίωξη της προόδου, καθώς και τις **συστηματικές διερευνητικές διαδικασίες, οι οποίες ενσωματώνονται στη λειτουργία του σχολείου.**

Στοιχεία από ΕΚΜ σε σχολεία ΥΕΜ

Σχολεία ΥΕΜ	Δεδομένα
• Σχολείο 1: Νηπιαγωγείο με 9 εκπαιδευτικούς • Σχολείο 2: Δημοτικό Σχολείο με 12 εκπαιδευτικούς • Σχολείο 3: Δημοτικό Σχολείο με 30+ εκπαιδευτικούς • Σχολείο 4: Λύκειο, ομάδα 8 εκπαιδευτικών	• Ενδιάμεσος και Τελικός Απολογισμός σχολείων • Αναστοχαστικά Ημερολόγια Υποστηρικτριών των σχολείων

Στοιχεία λειτουργίας μιας ΕΚΜ

- Κοινό όραμα και κοινοί στόχοι
- Η μάθηση γίνεται ορατή και ανήκει σε όλους
- Ο αναστοχασμός στο επίκεντρο
- Κουλτούρα συνεργασίας
- Ηγεσία / Διεύθυνση σχολείου
- Διαχείριση της καθημερινότητας

Κοινό όραμα και κοινοί στόχοι

Διασύνδεση με τις ανάγκες του σχολείου και των εκπαιδευτικών, στη βάση των ιδιαιτεροτήτων και των στόχων του σχολείου

Εξέλιξη – Επέκταση του οράματος και των στόχων

- Άμβλυνση ποικίλων δυσκολιών στην επίλυση μαθηματικού προβλήματος μέσω διαφοροποίησης της διδασκαλίας → Αξιολόγηση της απόδοσης των παιδιών στην επίλυση προβλήματος στο τέλος της χρονιάς (Σχολείο 2)

- Βελτίωση απόδοσης των παιδιών στην επίλυση προβλήματος → Έμφαση στην ενσωμάτωση τεχνολογίας στο μάθημα των Μαθηματικών την επόμενη χρονιά (Σχολείο 2)

- Διαφοροποίηση της διδασκαλίας με σκοπό τη βελτίωση της κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου (Σχολείο 3)

- Διαφοροποίηση της διδασκαλίας με σκοπό την κατανόηση και παραγωγή λόγου σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα (Ελληνικά, Μαθηματικά, Γεωγραφία, Μουσική, Τέχνη) και Διαμορφωτική Αξιολόγηση (Σχολείο 3)

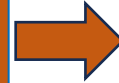
- Πρόταση για Διαμόρφωση Ενιαίας Πολιτικής για την Επαγγελματική Μάθηση των Εκπαιδευτικών Λειτουργών, Μάρτιος 2015
- Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου, Αύγουστος 2015)

Κοινό όραμα και κοινοί στόχοι

Διασύνδεση με τις ανάγκες του σχολείου και των εκπαιδευτικών, στη βάση των ιδιαιτεροτήτων και των στόχων του σχολείου

Εξέλιξη – Επέκταση του οράματος και των στόχων

- Επικοινωνία μεταξύ όλων των φορέων στο σχολείο (μαθητές/μαθήτριες, εκπαιδευτικοί, γονείς) → Επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών/μαθητριών → Σενάρια για συμπεριφορά στις ώρες Υπευθύνου Τμήματος → Εμφανής βελτίωση στην επικοινωνία και στη συμπεριφορά των μαθητών/μαθητριών (Σχολείο 4)

- Επικοινωνία για βελτίωση της μάθησης και για δημιουργία ΕΚΜ μεταξύ εκπαιδευτικών → Μικρότερες ομάδες που σχεδίαζαν και εφάρμοζαν μαθήματα
- Επικοινωνία με γονείς (Σχολείο 4)

- Πρόταση για Διαμόρφωση Ενιαίας Πολιτικής για την Επαγγελματική Μάθηση των Εκπαιδευτικών Λειτουργών, Μάρτιος 2015
- Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου, Αύγουστος 2015)

Η μάθηση γίνεται ορατή, ανήκει σε όλους -1

- Αξιοποίηση μεθοδολογιών που επιτρέπουν τη διερεύνηση των πρακτικών

Lesson Study – Μελέτη μαθήματος (π.χ. Σχολείο 2)

- Ομάδα εκπαιδευτικών σχεδιάζει μάθημα
- Ένας/Μία εξ αυτών το δοκιμάζει στην παρουσία όλης της ομάδας που σχεδίασε
- Κατά το μάθημα οι εκπαιδευτικοί καταγράφουν την ανταπόκριση συγκεκριμένων παιδιών σε συγκεκριμένες δραστηριότητες (π.χ. διαφοροποίησης διδασκαλίας)
- Οι εκπαιδευτικοί αναστοχάζονται στη βάση των παρατηρήσεων που κατέγραψαν και εισηγούνται βελτιωτικές αλλαγές.

Η παρακολούθηση μαθημάτων από άλλους συναδέλφους, καθώς και η συμμετοχή στον σχεδιασμό και την αξιολόγησή τους, αποτελέσε την καλύτερη εμπειρία για όλους (Σχολείο 2, Ενδιάμεσος Απολογισμός).

Η μάθηση γίνεται ορατή, ανήκει σε όλους -1

- Αξιοποίηση μεθοδολογιών που επιτρέπουν τη διερεύνηση των πρακτικών

A7: Έχω περισσότερη αυτοπεποίθηση στο να χρησιμοποιώ εργαλεία κατανόησης, γιατί είδα ότι τα χρησιμοποιούν κι άλλοι και πιστεύουν σ' αυτά, όπως είχα την αίσθηση ότι έπρεπε να πιστεύω κι εγώ αρχικά.

A12: Νιώθω ότι έχω γίνει καλύτερος δάσκαλος!
Νιώθω ότι έχω ευαισθητοποιηθεί σε θέματα διαφορετικότητας των μαθητών της τάξης μου.
Νιώθω ότι τώρα μπορώ να σχεδιάσω μάθημα δίνοντας έμφαση στη διαφοροποίηση.
(Σχολείο 3, Ενδιάμεσος Απολογισμός)

Quality Teaching Rounds – Κύκλοι ποιοτικής διδασκαλίας (π.χ. Σχολείο 3)

- Ομάδα εκπαιδευτικών σχεδιάζει μάθημα
- Ένας/Μία εξ αυτών το δοκιμάζει στην παρουσία όλης της ομάδας που σχεδίασε
- Οι εκπαιδευτικοί αναστοχάζονται και εισηγούνται βελτιωτικές αλλαγές.
- Άλλος/η εκπαιδευτικός δοκιμάζει το βελτιωμένο μάθημα σε άλλο τμήμα.

Η μάθηση γίνεται ορατή, ανήκει σε όλους -1

- Αξιοποίηση μεθοδολογιών που επιτρέπουν τη διερεύνηση των πρακτικών

**Lesson Study – Μελέτη
μαθήματος**

**Quality Teaching Rounds
– Κύκλοι Ποιοτικής
Διδασκαλίας**

Οι αλληλοπαρακολουθήσεις μαθημάτων συνεχίστηκαν. Διαφάνηκε ότι λειτούργησαν θετικά στη δημιουργία δεκτικού κλίματος και για εφαρμογές της Διαμορφωτικής Αξιολόγησης. [...] Ήταν κατά γενική ομολογία θετικές και αυτό φάνηκε τόσο από τον μεγάλο αριθμό εκπαιδευτικών που με προθυμία παρακολούθησαν μαθήματα, ίδιας ή άλλης ειδικότητας (αλληλοπαρακολουθήσεις) όσο και από τις συζητήσεις στην ολομέλεια τις Μέρες Εκπαιδευτικού. Ειδικά στη 2η (14/2/24) η εξωτερίκευση των εκπαιδευτικών στο πρώτο μέρος που παρουσιάστηκε η Διαμορφωτική Αξιολόγηση από Β.Δ.Α και Συντονιστή όσο και στο δεύτερο μέρος που είχε εργαστηριακή μορφή, οι παρατηρήσεις, παρεμβάσεις και εισηγήσεις τους ήταν εύστοχες και επιβεβαίωσαν την προσθετική αξία του Προγράμματος της Επαγγελματικής Μάθησης (3η χρονιά). [...] Παρατηρήθηκε ότι αρκετοί εφαρμόζουν καλές πρακτικές και προς τη σωστή κατεύθυνση (Διαμορφωτική Αξιολόγηση). (Οι εκπαιδευτικοί επισημαίνουν αλλαγές): Ομαλότερες διαδικασίες, ευκολότερες εφαρμογές καινοτομιών. Θετική αποδοχή και υιοθέτηση από τους περισσότερους των πρακτικών εφαρμογών της Διαμορφωτικής Αξιολόγησης. Κλίμα συνεργασίας και βελτίωση σχέσεων... (Σχολείο 4, Ενδιάμεσος Απολογισμός)

Η μάθηση γίνεται ορατή, ανήκει σε όλους -2

- Κοινοποίηση νέας μάθησης σε όλους/όλες σε συνεδρία προσωπικού ή σε μικρότερες ομάδες (Σχολείο 3)
 1. Κοινοποίηση συνοπτικού σχεδίου μαθήματος σε όλο το προσωπικό μία βδομάδα πριν από τη σχετική συνεδρία προσωπικού
 2. Απορίες/Διευκρινίσεις για το σχέδιο μαθήματος
 3. Το σκεπτικό των εκπαιδευτικών που σχεδίασαν το μάθημα
 4. Αναστοχασμός εκπαιδευτικού/ών που δίδαξαν το μάθημα
 5. Σχόλια/Παρατηρήσεις/Εισηγήσεις των εκπαιδευτικών που παρακολούθησαν το μάθημα
 6. Σχόλια/Παρατηρήσεις/Εισηγήσεις των εκπαιδευτικών που δεν παρακολούθησαν το μάθημα
 7. Συζήτηση: Τι μάθαμε; Τι κρατάμε; Τι μας είναι χρήσιμο;

Σε κάθε συνεδρία αφιερωνόταν έστω και λίγος χρόνος [...] γινόταν ένα μοίρασμα εντυπώσεων, ανησυχιών, προβληματισμών και διοχετευόταν και υλικό από τις διδασκαλίες που σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν (Σχολείο 3, Τελικός απολογισμός)

Ο αναστοχασμός στο επίκεντρο -1

- Διερευνούμε τις πρακτικές μας και τις παιδαγωγικές μας αποφάσεις
- Στοχασμός ΠΡΙΝ από τη διδασκαλία (σχεδιασμός μαθήματος)

Ενδεικτικές ερωτήσεις στοχασμού

- Πού θα εστιάσει το μάθημα; Γιατί;
- Ποιους Δείκτες Επιτυχίας/Επάρκειας επιδιώκω να πετύχουν τα παιδιά;
- Τι θέλω να δω; (παιδιά-τάξη)
- Τι θέλω να διαφοροποιήσω στην πρακτική μου;
- Πώς επιλέγω δραστηριότητες; Τι θα αξιοποιήσω από το εγχειρίδιο; Γιατί; ΤΠΕ;
- Πού βρίσκονται μαθησιακά τα παιδιά; Τι μπορούν να κάνουν ήδη (προϋπάρχουσες γνώσεις); Πώς θα το διαπιστώσω;
- Πώς θα κατανεμηθεί ο χρόνος;
- Τι θέλω να δω στην τάξη που δεν είδα ποτέ;

Ο αναστοχασμός στο επίκεντρο -2

- Αναστοχασμός ΜΕΤΑ από τη διδασκαλία (αποτίμηση της ανταπόκρισης των παιδιών, αποτίμηση της ευστοχίας των δραστηριοτήτων)

Ενδεικτικές ερωτήσεις αναστοχασμού

- Σε ποιο βαθμό έχουν επιτευχθεί οι στόχοι μας και από ποια παιδιά έχουν κατακτηθεί;
- Πόσο καλά τα κατάφερε/αν ο/η/οι μαθητής/μαθήτρια/παιδιά; Ήταν αρκετή η πρόοδος αυτή; Τι γίνεται με τα άλλα παιδιά που είναι εξίσου έτοιμα, έχουν παρόμοιες δυσκολίες κ.λπ.;
- Πώς η διδασκαλία μας βοήθησε τη μάθηση των παιδιών; Πώς την εμπόδισε;
- Υπήρχε κάτι που μας εξέπληξε; Ανακαλύψαμε κάτι αξιοσημείωτο σχετικά με τον τρόπο που μαθαίνουν;
- Ποιες πτυχές της διδασκαλίας μας θα μπορούσαν να προσαρμοστούν την επόμενη φορά για να βελτιωθεί η πρόοδος των παιδιών (τα οποία παρατηρούσαμε ή/και όλων των παιδιών);
- Τι θα πρέπει να δοκιμάσουμε την επόμενη φορά;

Ο αναστοχασμός στο επίκεντρο -3

- Αναστοχασμός μετά από κάθε παρατήρηση διδασκαλίας – Μεθοδολογία Lesson Study / Μελέτη Μαθήματος (εκπαιδευτικός που δίδαξε, εκπαιδευτικοί που παρακολούθησαν το μάθημα, Υποστηρίκτρια ΠΙ).
 - Γύρω από κρίσιμα συμβάντα (*critical incidents*) σχετικά με την ανταπόκριση των μαθητών και μαθητριών σε συγκεκριμένες δραστηριότητες
 - Αποτελέσματα του αναστοχασμού: τροποποίηση του μαθήματος, υιοθέτηση ιδεών από άλλους/άλλες εκπαιδευτικούς για παρόμοια εφαρμογή, δραστηριότητα ή τεχνική διαφοροποίησης.
 - Ομάδα: Εκπαιδευτικός που δίδαξε, εκπαιδευτικοί που παρακολούθησαν το μάθημα, Υποστηρίκτρια ΠΙ
 - Ατομικά: Εκπαιδευτικός που δίδαξε και άλλος/άλλη εκπαιδευτικός ή ο Συντονιστής του σχολείου

(Σχολείο 2)

Ο αναστοχασμός στο επίκεντρο -4

Αναστοχασμός για όλες τις δράσεις και με διαφορετικούς τρόπους

- Ατομικές αναστοχαστικές συναντήσεις με την Υποστηρίκτρια του ΠΙ ή με τον Συντονιστή του σχολείου (Σχολείο 1, Σχολείο 2):
 - Πώς είναι η αλληλεπίδραση και η συνεργασία με άλλους/άλλες συναδέλφους;
 - Ποιες δράσεις λειτουργούν / είναι χρήσιμες για σένα;
 - Υπάρχει κάτι άλλο που σε προβληματίζει; Κάτι που χρειάζεσαι;
- Σε συνεδρίαση προσωπικού ή στην ομάδα/ΕΚΜ, για συγκεκριμένα θέματα της διαδικασίας και για τα αποτελέσματα που είχε κάθε δραστηριότητα.
- Συντονισμός αναστοχαστικών συναντήσεων: Διευθυντής/Διευθύντρια ή Συντονιστής/Συντονίστρια σχολείου ή Υποστηρίκτρια του ΠΙ. (Σχολείο 2, Σχολείο 3)

Ο αναστοχασμός έπαιξε σημαντικό ρόλο στη βελτίωση όχι μόνο των μαθημάτων των εκπαιδευτικών αλλά και των δεσμών και της συλλογικότητάς τους (Σχολείο 2, Υποστηρίκτρια).

Προσθετική αξία στη δράση αυτή είχαν και τα έντυπα παρατήρησης και αναστοχασμού των εκπαιδευτικών, τα οποία αποτελούσαν σημείο αναφοράς στις ομαδικές συναντήσεις και συζητήσεις (Σχολείο 3, Τελικός Απολογισμός)

Κουλτούρα συνεργασίας -1

- Κουλτούρα ανοικτών τάξεων
 - Πρωτοβουλία από τον Συντονιστή, συνέχεια από άλλες/άλλους εκπαιδευτικούς, παρόλο που δεν υπήρχαν αδελφά τμήματα. Μόνο δύο εκπαιδευτικοί δεν άνοιξαν τις τάξεις τους, αλλά στο τέλος της 2^{ης} χρονιάς παραδέχτηκαν ότι «ήταν καιρός να το πράξουν» (Σχολείο 2, Υποστηρίκτρια)
 - Προώθηση της αλληλοπαρατήρησης διδασκαλίας από τη Διευθύντρια (Σχολείο 3, Υποστηρίκτρια)
 - Προώθηση από τη Συντονίστρια που δημιούργησε το μότο «από το εγώ και η τάξη μου στο εμείς και το σχολείο μας» (Σχολείο 4, Υποστηρίκτρια)
 - Εξεύρεση χρόνου – Αξιοποίηση υφιστάμενων δομών (π.χ. Σχολείο 3)

Το άνοιγμα των τάξεων, κάτι που πριν την εφαρμογή του προγράμματος γινόταν σε πολύ μικρό βαθμό, αποτέλεσε τον καλύτερο τρόπο συνειδητοποίησης της διαφοροποιημένης διδασκαλίας στην πράξη και βοήθησε τους εκπαιδευτικούς να επαναπροσδιορίζονται. [...] Οι εκπαιδευτικοί των αδελφών τμημάτων αξιοποιούσαν τον χρόνο του συντονισμού τους ή οργανώνονταν ξεχωριστές συναντήσεις τόσο με τους συντονιστές μαθημάτων όσο και με την Υποστηρίκτρια του Προγράμματος (Σχολείο 3, Τελικός Απολογισμός)

Κουλτούρα συνεργασίας -2

Figure 1. Quadrants of collaboration

Συνειδητή προώθηση της αλληλεπίδρασης προς την κατεύθυνση του «συλλογικού επαγγελματισμού» (Hargreaves & O' Connor, 2018)

- Κατάλληλες μεθοδολογίες (π.χ. Lesson Study, QTR) που δίνουν ευκαιρία για μοίρασμα ιδεών, δραστηριοτήτων, δράσεων και υλικού (Σχολείο 2, Σχολείο 3, Σχολείο 4)
- Δραστηριότητες που βοηθούν στην αναγνώριση και στην αλληλο-συμπλήρωση των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών, όπως είναι τα εργαστήρια για εκπαιδευτικούς - π.χ. σε θέματα ενσυναίσθησης, αλληλοστήριξης (Σχολείο 1)

Ηγεσία / Διεύθυνση σχολείου -1

Ρόλος διευθύντριας/διευθυντή

- Στήριξη εκπαιδευτικών – Έλεγχος του φόρτου εργασίας

Οι δράσεις αφορούσαν όλες τις τάξεις (Α' - Στ'), διάφορα γνωστικά αντικείμενα (Ελληνικά, Μαθηματικά, Γεωγραφία, Μουσική, Τέχνη) και γίνονταν καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς. Αυτό γινόταν με προσοχή, ώστε οι δράσεις να κατανέμονται σωστά σε κάθε τρίμηνο, έχοντας υπόψη μας τις υπόλοιπες ενδοσχολικές ή εξωσχολικές δράσεις που είχαν αναλάβει οι εκπαιδευτικοί με τα τμήματά τους (Σχολείο 3)

- Ισορροπία και έλεγχος των σχέσεων

... ένα άτομο με πολύ καλά προσόντα για να διατηρήσει την ισορροπία στο σχολείο. [...] υποστήριξε όλα τα μέλη του προσωπικού και ταυτόχρονα διατήρησε τα όρια και τις σχέσεις όταν υπήρχαν προκλήσεις. (Σχολείο 1)

Ηγεσία / Διεύθυνση σχολείου -2

Ρόλος διευθύντριας/διευθυντή

- Παιδαγωγική Ηγεσία – Ενεργό μέλος της ΕΚΜ
 - Μελέτη των μαθημάτων που σχεδιάζονταν από κοινού και ανατροφοδότηση σε εκπαιδευτικούς, συμμετοχή στις αναστοχαστικές συναντήσεις μετά από διδασκαλίες/συνδιδασκαλίες, σχεδιασμός εργαλείων και ερωτηματολογίων, σε συνεργασία με την Υποστηρίκτρια του ΠΙ (Σχολείο 3)

Η υιοθέτηση από αρκετούς εκπαιδευτικούς της εισήγησης της Διεύθυνσης για «εκπαιδευτικούς-μέντορες», δηλαδή της προσωπικής φροντίδας και παρακολούθησης συγκεκριμένων μαθητών/τριών με ιδιαιτερότητες, συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στον εκμηδενισμό της παραβατικότητας («εκπαιδευτικός φίλος»). [...] (Αποτελεσματική) Η προσωπική εμπλοκή της Διευθύντριας τόσο σε ζητήματα επιμόρφωσης/εκπαίδευσης των συναδέλφων όσο και σε προσωπικά ζητήματα των μαθητών/τριών (είτε ζητήματα επικοινωνίας είτε πειθαρχικά ζητήματα) (Σχολείο 4).

- Ορατή παρουσία VS Αόρατη παρουσία

[...] ήταν μια θετική ενέργεια στο σχολείο και γινόταν ορατή όταν χρειαζόταν, όπως για παράδειγμα για την εξεύρεση χρόνου στο πρόγραμμα των εκπαιδευτικών για μια επιμόρφωση ή μια προσωπική συνάντηση. Από την άλλη πλευρά, έκανε τον εαυτό της αόρατο όταν οι εκπαιδευτικοί εργάζονταν από κοινού, σχεδίαζαν δραστηριότητες και τις υλοποιούσαν με τον δικό τους ρυθμό. Οι εκπαιδευτικοί την εμπιστεύονταν (Σχολείο 2, Υποστηρίκτρια)

Κάποιες φορές η διευθύντρια παρέμεινε αόρατη για να δώσει την ευκαιρία στη Συντονίστρια του σχολείου να ανθίσει, ενώ άλλες φορές πήρε τη δύναμη στα χέρια της για να μην χάσει τον έλεγχο (Σχολείο 1, Υποστηρίκτρια)

Διαχείριση της καθημερινότητας

- Διευκολυντικός και ενισχυτικός ρόλος της διεύθυνσης, ώστε το έργο της ΕΚΜ να είναι στο επίκεντρο της καθημερινότητας και της ρουτίνας του σχολείου (π.χ. Σχολείο 2, Σχολείο 3)
- Διαχείριση πρακτικών ζητημάτων από τους ρόλους-κλειδιά (Διευθυντής/Διευθύντρια, Συντονιστής/Συντονίστρια)

Η διεύθυνση του σχολείου έκανε όλες τις διευθετήσεις και παραχωρούσε όλες τις διευκολύνσεις που χρειάζονταν, ώστε οι εκπαιδευτικοί να εφαρμόσουν διαφοροποιημένες διδασκαλίες ή συνδιδασκαλίες στην τάξη και να γίνουν παρακολουθήσεις από άλλους εκπαιδευτικούς (Σχολείο 3).

- Εξασφάλιση χρόνου με αξιοποίηση υφιστάμενων δομών του σχολείου, όπως ο χρόνος συντονισμού, ο ρόλος του Υπευθύνου Τμήματος, οι συνεδρίες προσωπικού (π.χ. Σχολείο 2, Σχολείο 4)

Συζήτηση – Παρεμβάσεις σχολείων

Ομαδική Εργασία – Σενάριο

ΣΕΝΑΡΙΟ

- Στο σχολείο έγινε διάγνωση αναγκών μεταξύ των εκπαιδευτικών στην αρχή της σχολικής χρονιάς. Όλες/Όλοι οι εκπαιδευτικοί συμφώνησαν ότι ήθελαν να θέσουν υπό προτεραιότητα τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας, γιατί τα παιδιά είχαν ποικίλες μαθησιακές ανάγκες, κάποια ήταν έτοιμα για τη νέα γνώση και «πετούσαν» στην τάξη, άλλα ήταν λιγότερο έτοιμα και κάποια άλλα είχαν μαθησιακά κενά και αυξημένες δυσκολίες.
- Έγινε επιμόρφωση στην ολομέλεια σε διπλή συνεδρία προσωπικού και σε μικρότερες ομάδες. Κάποιες εκπαιδευτικοί σχεδίασαν μαθήματα, τα οποία εφάρμοσαν στα τμήματά τους.
- Μετά την εφαρμογή, απασχόλησαν κάποια ζητήματα.

ΖΗΤΗΜΑ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ 1

1. Οι εκπαιδευτικοί που εφάρμοσαν μαθήματα είχαν κοινή συνάντηση και μοιράστηκαν αυτά που εφάρμοσαν, κυρίως δραστηριότητες και εργαλεία. Πώς θα μπορούσαμε να αξιοποιήσουμε την ανταλλαγή των εμπειριών, ώστε να προωθήσουμε την κουλτούρα μάθησης εντός ολόκληρης της ομάδας των συναδέλφων;

ΖΗΤΗΜΑ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ 2

2. Κάποιες εκπαιδευτικοί, μεταξύ αυτών και εκπαιδευτικοί που είχαν σχεδιάσει και εφαρμόσει μαθήματα, διατύπωσαν συγκεκριμένες απορίες για το θεωρητικό μέρος του ζητήματος και για το πώς κάποια στοιχεία της διαφοροποίησης διδασκαλίας μπορούν να εφαρμοστούν στην πράξη. Εκφράστηκαν ανησυχίες για συγκεκριμένα μαθήματα, κυρίως αυτά των Ελληνικών και της Ιστορίας. Θα μπορούσαμε να μετατρέπαμε τις απορίες αυτές σε ευκαιρίες μάθησης για εκπαιδευτικούς και παιδιά; Αν ναι, πώς;

ΖΗΤΗΜΑ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ 3

3. Μία εκπαιδευτικός σχεδίασε από κοινού με δύο ακόμα συναδέλφους 2-3 ογδοντάλεπτα μαθήματα Ελληνικών με διαφοροποίηση διδασκαλίας, στη βάση ενός κειμένου. Όταν τα εφάρμοσε, παρατήρησε ότι τα παιδιά είχαν ανταποκριθεί πολύ ικανοποιητικά στα μαθήματα αυτά, αξιοποίησαν ένα εργαλείο αφήγησης, παρήγαγαν λόγο προφορικά και γραπτά, παρουσίασαν την ιστορία με σκίτσα και με δικά τους λόγια, εφαρμόζοντας τα συντακτικά και γραμματικά φαινόμενα. Ωστόσο, όταν εφάρμοσε άλλα 2 ογδοντάλεπτα μαθήματα (σε επόμενο κείμενο Ελληνικών) παρατήρησε δυσκολίες των παιδιών, οι οποίες την απογοήτευσαν. Είχε αξιοποιήσει ένα νέο εργαλείο που αφορούσε επίσης στην αφήγηση. Η εκπαιδευτικός, με δύο ακόμα συναδέλφους από άλλα τμήματα, συναντώνται και συζητούν τα μαθήματα που εφαρμόστηκαν και τους προβληματισμούς της συναδέλφου τους. Ποια ερωτήματα μπορούν να θέσουν, ώστε η συζήτηση να τους βοηθήσει να κατανοήσουν τι διευκόλυνε και τι δυσκόλεψε τα παιδιά και να σκεφτούν πώς θα μπορούσαν να τα βοηθήσουν περαιτέρω;

ΖΗΤΗΜΑ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ 4

4. Στην ομάδα των εκπαιδευτικών του σχολείου υπήρχαν συνάδελφοι που δεν εκδήλωσαν ποτέ ενδιαφέρον να σχεδιάσουν ή να εφαρμόσουν διδασκαλία με διαφοροποίηση. Πώς το διαχειριζόμαστε;